

Kalverenbesluit van kracht, óók voor de melkveehouders

Leo Senden

Met ingang van 1 januari 1998 is het Kalverenbesluit van kracht gegaan. Deze regelgeving geldt voor álle in gebruik zijnde kalverstallen, voor opfokkalveren (voor de melkveehouderij), opfok voor vleesstierkalveren voor de roodvleesproductie en wit- en rosé-vleeskalveren. De kalverhouders moeten aan strengere welzijnseisen voldoen. In de praktijk blijkt dat de Nederlandse vleeskalverhouderij al langer inspeelt op deze nieuwe ontwikkelingen. Ongeveer een derde van de vleeskalveren is momenteel gehuisvest in groepshuisvesting. Het is nu zaak om deze voorsprong in welzijnsvriendelijker geproduceerd kalfsvlees te promoten wat het imago versterkt en wellicht daarmee de consumptie kan verbeteren.

Dierenwelzijn onder de aandacht

Consumenten kijken steeds meer naar de manier waarop hun voedsel is geproduceerd. Maatschappelijke organisaties zoals de dierenbescherming en PETA brengen dit herhaaldelijk in het nieuws. Daarbij staat een welzijns- en milieuvriendelijke productiemethode hoog in het vaandel. De welzijnsproblematiek speelt bij vleeskalveren al meerdere jaren. In de jaren 1980-1990 zijn diverse onderzoeken uitgevoerd om oplossingen aan te dragen. Door de kalveren op hogere eindgewichten af te leveren werden de boxmaten ruimer. Het IMAG-DLO in Wageningen en het IVO te Zeist deden onderzoek naar groepshuisvesting als een alternatief voor de éénlingboxen. In de ogen van de kalverhouder is het boxensysteem uiterst efficiënt. Proeven toonden aan dat met groepshuisvesting gelijkwaardige technische resultaten haalbaar zijn (zie kadertekst).

Aantal bedrijven met groepshuisvesting groeit

Het Produktschap voor Veevoeder inventariseerde jaarlijks met een enquête het aantal kalverplaatsen en het betreffende huisvestingstype (groepshuisvesting of boxen) voor productie van kalfsvlees. Het afgelopen jaar zijn gegevens van de Stichting Kwaliteitsgarantie Vleeskalveren (SKV) gebruikt voor de inventarisatie. In tabel 2 staat de ontwikkeling van het aantal kalverplaat-

Praktijkonderzoek IMAG groepshuisvesting vleeskalveren

Van 1982 tot 1986 heeft het IMAG op 13 praktijkbedrijven een vergelijkend onderzoek uitgevoerd naar groepshuisvesting en boxen. Gedurende vijf mestronden werden in totaal 24.336 kalveren opgezet. De groepshokken waren mede afhankelijk van de gebouwensituatie geschikt voor 4, 5 of 6 kalveren. De breedte van de boxen varieerde van 0,60 tot 0,65 cm. Eén bedrijf beschikte over 0,70 cm brede boxen. De groepshokken hadden een houten roostervloer. Er werden voornamelijk zwartbonte stierkalveren ingezet volgens het all-in all-out systeem. In tabel 1 zijn de gemiddelde resultaten tussen groeps- en boxhuisvesting vermeld.

Tabel 1 Vergelijking gemiddelde resultaten tussen groeps- en boxhuisvesting

Huisvesting	Box	Groep
Aantal kalveren	11.086	13.250
Sterfte (%)	3,4	4,19
Opruimers (%)	1,14	1,55
Vroegtijdig (%)	0,90	0,85
Begingewicht (kg)	41,0	41,4
Eindgewicht (kg)	220,6	225,1
Aantal mestdagen	171	173
Dagelijkse groei (g)	1.051	1.062
Voederconversie	1.808	1.802

Destijds werd geconcludeerd dat groepshuisvesting een goed alternatief was voor het houden van vleeskalveren. De hogere uitval bij de groepshuisvesting moet extra aandacht krijgen.

Een betere herkenning van dieren, het optimaliseren van de huisvesting, de inrichting, de ventilatie en de voeding zouden een

wezenlijke bijdrage leveren aan het welslagen van de groepshuisvesting. In de loop der jaren is een aantal van deze aspecten verbeterd en hebben de bedrijven meer ervaring met het groepshuisvestingsysteem kunnen opdoen. De huidige ervaringen zijn dat de technische resultaten tussen boxen en groepshuisvesting vergelijkbaar zijn.

Tabel 2 Aantal kalverplaatsen (huisvestingstype) en vleeskalverhouderijbedrijven voor witvleesproductie

Jaar	Kalverplaatsen				Bedrijven	
	Totaal	Boxen	Groeps	% groeps	Aantal	Gem. aantal kalveren
1985	722.443	688.163	34.280	4,7	2.828	255
1990	656.642	572.107	84.535	12,9	2.343	280
1996	682.727	499.466	183.261	26,8	2.067	330
1997	681.831	493.688	188.143	29,0	2.194	311

(bron Productschap voor Veevoeder, peildatum 1 mei)

sen en het aantal vleeskalverhouderijbedrijven. Op basis van deze cijfers (tabel 2) kunnen we constateren dat het aantal kalverplaatsen in de groepshuisvesting is toegenomen tot bijna 30 %.

In 1997 was het aantal kalverplaatsen in de rosé-vleesproductie 82.003 stuks, alle in de groepshuisvesting. Het aantal vleeskalverbedrijven met rosé-vleesproductie bedroeg 727 stuks met gemiddeld 113 kalveren (bron SKV 1997).

Overzicht huidige voorschriften die gelden vanaf 1 januari 1998

Huisvesting kalveren

Vanaf 1 januari 1998 mogen kalveren jonger dan zes maanden niet worden aangebonden. Eénlingboxen zijn tot een leeftijd van acht weken oud toegestaan. De breedte van een éénlingbox moet ten minste de schofhoogte van een rechtopstaand kalf zijn en de lengte moet tenminste 1,1 maal de lichaamslengte zijn. De wanden van een éénlingbox zijn opengewerkt zodat naast elkaar gehouden kalveren elkaar kunnen zien en aanraken. Kalveren die ouder zijn dan acht weken moeten in groepen gehuisvest worden. De minimale oppervlakte per dier is afhankelijk van het gewicht. In tabel 3 staan deze minimummaten bij deze groepshuisvesting.

Alle kalveren, behalve vleesstierkalveren ouder dan twee maanden, moeten kunnen liggen op een dichte vloer ingestrooid met strooisel of voorzien van rubbermat (bv. ligbox), op een houten roostervloer of op een betonrooster bekleed met rubber of hout. De minimale oppervlakte van deze ligruimte moet minimaal 0,5 m²/dier zijn van 0-3 maanden en 0,7 m²/dier van 3 tot 6 maanden. De betonroosters moeten voldoen aan NEN 3873 normering. Bij voorraadvoeding, hetgeen nog al eens bij rosé-vleeskalveren voorkomt, moet minstens één vreetplaats per drie kalveren zijn. Per vreetplaats moet een minimale breedte van 40 cm aangehouden worden. Daarnaast geldt dat er voldoende daglicht door wanden en dak is, te weten voor vleeskalveren minimaal 2% van het vloeroppervlak en voor opfokkalveren minimaal 5% van het vloeroppervlak. De ziekenruimte biedt minimaal plaats aan 1 % van het totaal aantal kalveren waarbij er minstens één plaats beschikbaar is. Bij mechanisch geventileerde stallen moeten noodvoorzieningen getroffen kunnen worden, om toch voldoende frisse lucht in de stal te krijgen. Een alarminstallatie is dan verplicht.

Uitzonderingen

Het aanbinden van kalveren is niet toegestaan met uitzondering voor kalveren in groepshokken

Tabel 3 Minimale oppervlakte per dier gerelateerd aan het gewicht

Gewicht van het kalf	0 - 150 kg	150 - 220 kg	> 220 kg
Min.opp. per dier (m ²)	1,5	1,7	1,8

die gedurende ten hoogste één uur mogen worden aangebonden tijdens het voeren van melk of een melkvervangend preparaat. Het klaphek voor het fixeren van kalveren is niet hieronder verstaan. Het isoleren van een kalf voor behandeling voor gezondheid of gedrag is mogelijk met een dierenartsverklaring.

Aanvullende welzijnseisen

Om bloedarmoede tegen te gaan en de gezondheid en het welzijn van kalveren te verbeteren moet het gemiddelde hemoglobinegehalte van een koppel ten minste 4,5 mmol/l bereiken. Vanaf de leeftijd van twee weken is de verstrekking van vezelhoudend (ruw)voer voorgeschreven. Dit voer is van belang voor de instandhouding van de darmflora en voor de ontwikkeling van de pens van de kalveren. De hoeveelheid vezelhoudend voer moet geleidelijk toenemen van 50 tot 250 gram per dag voor kalveren van 20 weken.

Ingangstijdstip wijziging Kalverbesluit en overgangstermijn

Deze nieuwe, aangescherpte normen gelden m.i.v. 1 januari 1998 voor alle nieuw gebouwde, herbouwde of verbouwde bedrijven en voor alle bedrijven die na 1 januari in gebruik worden genomen. Tot en met 31 december 2003 hebben bedrijven de ruimte om de huisvesting

en bedrijfsvoering aan te passen.

Als uw stal echter op 1-1-1998 aantoonbaar aan het Kalverbesluit van 1994 voldeed, hebt u een overgangstermijn tot 31-12-2006. In dat geval moet de huisvesting aan de volgende eisen voldoen:

- Als de kalveren in éénlingboxen worden gehouden, hebben de éénlingboxen elk een breedte van tenminste 0,8 maal de schofthoogte of 81 cm hart op hart der wanden gemeten en een lengte van tenminste 130 cm voor kalveren tot en met de leeftijd van acht weken;
- Als de kalveren anders dan in éénlingboxen worden gehouden, heeft elk kalf de beschikking over tenminste 1,5 m² vloeroppervlakte, en
- De wanden van een éénlingbox zijn zodanig opengewerkt dat naast elkaar gehouden kalveren elkaar kunnen zien zonder dat zij hun kop door de openingen kunnen steken.

Uiteindelijk moeten **alle bedrijven op 31 december 2006** aan de nieuwe eisen van het Kalverenbesluit 1997 voldoen. Voor verdere informatie kunnen veehouders terecht bij de voorlichter van de DLV of melkpoederfabrikant en bij stalinrichters die ook op de hoogte zijn van de gestelde normen.

Vanaf acht weken moeten, in de toekomst, alle kalveren in groepshuisvesting gehuisvest worden. Bij nieuwbouw geldt die verplichting vanaf 1 januari 1998.

